

Sodišče: Vrhovno sodišče

Oddelek: Civilni oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSRS:2017:II.IPS.183.2017

Evidenčna številka: VS00005594

Datum odločbe: 23.11.2017

Opravična številka II.stopnje: VSC Sodba Cp 589/2016

Senat: Anton Frantar (preds.), Karmen Iglič Stroligo (poroč.), dr. Ana Božič Penko, mag. Rudi Štravs, Janez Vljaj

Področje: CIVILNO PROCESNO PRAVO - DRUŽINSKO PRAVO

Institut: izvenzakonska (zunajzakonska) skupnost - obstoj izvenzakonske skupnosti - ločeno življenje - skupno premoženje izvenzakonskih partnerjev - določitev deležev na skupnem premoženju - bistvena kršitev določb pravnega postopka - protispisnost

Zveza: ZPP člen 339, 339/2-14, 339/2-15. ZZZDR člen 12

Jedro

Glede vprašanja obstoja izvenzakonske skupnosti med pravnima strankama se Vrhovno sodišče strinja s preosojo nižjih sodišč, da obdobja od začetka decembra 2005 do konca novembra 2006, ko sta pravdni stranki živeli skupaj v J., ni mogoče šteti za izvenzakonsko skupnost, ker je njuno skupno življenje trajalo le okoli devet mesecev, po tem pa je bilo za tri mesece prekinjeno zaradi preprirov, nasilja, izrečene prepovedi približevanju toženki in tožnikovega zdravljenja. To so bili sicer objektivni razlogi za prenehanje skupnega življenja, vendar odločba tožniku o prepovedi približevanja toženki pomeni, da so bili preseženi okviri nesoglasja in preprirov kot sestavnega dela skupnega življenja, dejstvo o toženkini zamenjavi ključavnice na vhodnih vratih stanovanja pa, da toženka ni imela več namena nadaljevati partnerske zveze.

Izrek

I. Revizija se zavrne.

II. Tožnik je dolžan v 15 dneh od vročitve te sodbe povrniti toženki njene stroške revizijskega postopka v znesku 5.087,40 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od prvega naslednjega dne po izteku roka za izpolnitev obveznosti, določenega v tej točki izreka, do plačila.

Obrazložitev

Dosedanji potek postopka

1. Sodišče prve stopnje je v I. točki izreka s sodbo ugotovilo, da skupno premoženje pravnih strank predstavljajo premičnine v objektih na nepremičninah parc. št. ..., vse k. o. ... (v nadaljevanju sporne nepremičnine), dve osebni vozili (znamke Jeep Wrangler in Volkswagen Passat Variant) ter denarna sredstva v višini 40.000,00 EUR. Odločilo je, da je tožnikov delež na skupnem premoženju 1/2, toženkin pa 1/2. V II. točki izreka je zavrnilo tožnikov primarni tožbeni zahtevek v delu, da skupno premoženje pravnih strank z deležem vsakega od nji ju po - predstavljajo sporne nepremičnine, denarna sredstva v višini 10.000,00 EUR ter jadrnica in premičnine v objektih na spornih nepremičninah (pralni stroj, sušilni stroj in hladilnik z zamrzovalnikom). V III. točki izreka je odločilo, da vsaka stranka nosi svoje stroške pravnega postopka.

2. Sodišče druge stopnje je v I. točki izreka delno ugodilo toženkini pritožbi in delno razveljavilo odločitev v I. točki izreka sodbe sodišča prve stopnje, in sicer v delu, da je delež tožnika na skupnem premoženju, ugotovljenem v obsegu v I. točki izreka, 1/2 in glede odločitve o stroških postopka v III. točki izreka ter v tem obsegu vrnilo zadevo sodišču prve stopnje v novo sojenje. V II. točki izreka je v preostalem delu toženkino pritožbo zavrnilo in v celoti zavrnilo tožnikovo pritožbo ter potrdilo sodbo sodišča prve stopnje v še izpodbijanem in nerazveljavljenem delu (v I. točki izreka glede ugotovljenega obsega skupnega premoženja in toženkinega deleža 1/2 na tem premoženju ter v II. točki izreka sodbe sodišča prve stopnje). V III. točki izreka je odločilo, da tožnik sam krije svoje stroške pritožbenega postopka, odločitev o toženkinih pritožbenih stroških pa je v IV. točki izreka pridržalo za končno odločbo.

Povzetek revizijskih navedb

3. Zoper pravnomočno sodbo sodišča druge stopnje (zoper II. in III. točko izreka sodbe sodišča druge stopnje v zvezi z II. točko izreka sodišča prve stopnje) vlaga tožnik revizijo zaradi zmotne uporabe materialnega prava in bistvene kršitve določb pravnega postopka. Predlaga, da Vrhovno sodišče reviziji ugoditi in izpodbijano sodbo spremeni tako, da tožnikovi pritožbi ugoditi in sodbo sodišča prve stopnje v izpodbijanem delu razveljavi in mu zadevo vrne v novo sojenje oziroma podrejeno razveljavi sodbi sodišča prve in druge stopnje ter zadevo vrne sodišču prve stopnje v novo sojenje, ob tem pa naloži toženki povrnitev revizijskih stroškov s pripadajočimi zakonskimi zamudnimi obrestmi. Navaja, da sta sodišči pri ugotavljanju obstoja zunajzakonske skupnosti med pravnima strankama nepravilno uporabili 12. člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (v nadaljevanju ZZZDR), ker sta dali prevelik poudarek okoliščini skupnega (ne)bivanja na istem naslovu in izključno na tej okoliščini zavrnilo obstoj zunajzakonske skupnosti pravnih strank v obdobju od 2002 do decembra 2006. Tožnik se je razvezal od prejšnje žene zaradi toženke 11. 3. 2004, vendar tudi dobri dve leti trajajoče skupno življenje pravnih strank, ko je bil tožnik še poročen, nakazuje na čustveno pripadnost pravnih strank, intimno povezanost in odločitev za skupno življenje, skupne interese in načrtovanje skupne prihodnosti. Nepravilno je, da je sodišče skupnost pravnih strank v času od leta 2002 do leta 2009 razdelilo na posamezna časovna obdobja, saj je dokazni postopek pokazal, da je v celotnem obdobju obstajalo kontinuirano skupno življenje z občasnimi nesporazumi, ki sta jih pravni stranki sproti razrešili. Skupno bivanje na istem naslovu ni predpogoj priznavanja zunajzakonske skupnosti, ampak je skupno življenje partnerjev treba ocenjevati v smislu ekonomske soodvisnosti, čustvene pripadnosti, intimne povezanosti in odločitve za skupno življenje. Sklicuje se na sodbo Vrhovnega sodišča II Ips 264/2010 z dne 19. 12. 2013. Ločeno bivanje pravnih strank (G. in bolnišnica ...) je bil sporazumno dogovorjen način reševanja problemov življenja njune skupnosti z namenom, da jo ohranita. Ko se je tožnik umaknil v G., mu je toženka sledila ter mu pomagala opremiti stanovanje, ves ta čas sta se tudi intenzivno

družila in skupaj gradila stanovanjsko hišo. Vložitev tožnikove tožbe v letu 2006 je posledica njegove trenutne užaljenost zaradi toženkine vložene kazenske ovadbe, saj je tožnik tožbo po ponovnem zblizanju s toženko umaknil. Ves čas druženja pravnih strank od leta 2002 so obstajali elementi zunajzakonske skupnosti, saj je tožnik brezplačno prebival pri toženki; sodeloval pri njenem poskusu zdravljenja pri psihiatrinji; toženka je plačevala tožnikove preživitinske obveznosti do njegovih otrok; tožnik je toženko pooblastil na svojem transakcijskem računu že pred letom 2004 in jo tudi pooblastil za prejemanje pokojnine na toženkin račun v obdobju od leta 2005 do 2006; pooblastil jo je za ureditev odnosov z najemodajalcem stanovanja v G.; skupaj sta bivala na ulici H.; skupaj sta kupila jadnico in zemljišče v K. ter tam tudi skupaj gradila, kar se je potrdilo s skupno vselitvijo v novozgrajeno hišo. Uveljavlja kršitev po 14. točki drugega odstavka 339. člena Zakona o pravnem postopku (v nadaljevanju ZPP), saj se pritožbeno sodišče ni določno opredelilo do vseh navedenih dejstev in dokazov. Izpoved prič (A. A. in B. A., B. B., C. C., D. D., E. E. in F. F.) je potrdila, da je okolica pravni stranki dojemala kot moža in ženo glede načina njunega življenja. V zvezi s tem uveljavlja kršitev po 15. točki drugega odstavka 339. člena ZPP, saj so razlogi sodišča glede na nedvoumne izpovedi prič nerazumni. Napačen je tudi zaključek sodišča, da sta pravni stranki v novembru 2006 pokazali, da nimata namena nadaljevati njune zveze, ker je toženka zamenjala ključavnico, tožnik pa vložil tožbo, saj sta pravni stranki že naslednji mesec pričeli s skupnim življenjem. Uveljavlja še kršitev po 22. členu Ustave RS zaradi nerazumne obrazložitve sodišča, ki v tem delu tudi odstopa od sodne prakse Vrhovnega sodišča.

4. Revizija je bila na podlagi 375. člena ZPP vročena nasprotni stranki, ki je nanjo odgovorila. Toženka predlaga zavrnitev revizije in tožniku naložitev njenih revizijskih stroškov s pripadajočimi zakonskimi zamudnimi obrestmi. Navaža, da tožnik z revizijo izpodbija izključno dejanske ugotovitve nižjih sodišč glede pogojev za obstoj oziroma neobstoj zunajzakonske skupnosti v času od leta 2002 oziroma 11. 3. 2014 do decembra 2006, ki jih je uveljavljal že v pritožbi in jih je pritožbeno sodišče prepričljivo zavrnilo. Pravilna je odločitev sodišč, da skupnost pravnih strank predstavlja zunajzakonsko skupnost šele v obdobju od začetka decembra 2006 do 16. 4. 2009. Od pogoja skupnega bivanja je mogoče odstopiti le v primeru, če za to obstajajo upravičeni razlogi (kot npr. delo ali stanovanjske razmere), ki pa jih v obravnavani zadevi ni bilo in jih tožnik niti ne zatrjuje. Tožnikovo sklicevanje na sodbo Vrhovnega sodišča II Ips 264/2010 z dne 19. 12. 2013 je neutemeljeno. Ker je bil tožnik do 11. 3. 2004 poročen, njunega občasnega skupnega življenja v tem obdobju ni mogoče šteti za zunajzakonsko skupnost, prav tako pa je bilo občasno skupno življenje od decembra 2005 do avgusta 2006 prekratko trajno. Tožnikova navedba, da se je tožnik razvezal zaradi čustvene pripadnosti do toženke, je nova in zato nedopustna. Tožnik na naroku 12. 5. 2016 ni nasprotoval postopanju sodišča prve stopnje, ko je skupno življenje pravnih strank razdelilo na posamezna obdobja. Pravni stranki vse do leta 2006 sploh nista živeli skupaj, od takrat dalje pa je tožnik pri toženki prebival kot najemnik. Skupnega gospodinjstva med njima ni bilo, dokler se v aprilu 2008 nista skupaj preselili na K. Tožniku je bila izrečena tudi prepoved približevanja, med njima so bili stalni konflikti. Toženka je zoper tožnika vložila kazensko ovadbo zaradi nasilja nad njo. To pa vse pa dokazuje, da njun odnos ni bil takšen, da bi predstavljal zunajzakonsko skupnost. Ugotovitev sodišč, da je zunajzakonska skupnost trajala že od decembra 2006 je napačna, saj je nastala kvečjemu v aprilu 2008, ko sta se preselili skupaj na K. Ni res, da je bilo ločeno življenje sporazumno dogovorjen način reševanja njunih problemov. Toženka je zavrnila sodelovanje pri tožnikovem zdravljenju v Psihiatrični bolnišnici .... Neresnične so tožnikove navedbe o toženkini domnevni alkoholiziranosti, saj je imel težave z alkoholom ravno tožnik. Tudi ni šlo za skupno gradnjo hiše, ampak je bila to izključno toženkina želja in zgolj njena investicija. Tožnik je pri gradnji le občasno pomagal v zahvalo, ker je zastoj živel v toženkinem stanovanju. Ni res, da sta pravni stranki prosti čas preživljali skupaj v G. in na ulici H. Toženka je do konca leta 2005 bivala v stanovanju na I. 9, na H. se je preselila šele v januarju 2006. Toženka tudi v obdobju do decembra 2006 ni plačevala tožnikovih preživitinskih obveznosti. Tožnik je za dvig svoje pošte pooblastil M. M., kateri je tudi nakazoval denar, ji plačeval

položnice in leasing obroke, imel ključ njene hiše, uporabljal njen avtomobil, jo obiskoval v N. in se z njo dobival, kar potrjuje kvečjemu obstoj zunajzakonske skupnosti med njima. Neresnična je navedba, da naj bi tožnik toženko pooblastil za prejem pokojnine, ampak je samovoljno sporočil ZPIZ-u njen TRR zato, da bi skrnil sredstva pred upniki. Tožnik je jadrnico kupil sam. Glede izpovedb prič navaja, da je tožnik prezrl izpovedbe prič O. O., P. P., R. R. in S. S., ki so izpovedale v toženkino korist.

Ugotovljeno dejansko stanje

5. Iz bistvenih dejanskih ugotovitev nižjih sodišč, na katere je revizijsko sodišče vezano (tretji odstavek 370. člena ZPP¹), izhaja, da sta pravdni stranki od tožnikove razveze zakonske zveze s prejšnjo ženo dne 11. 3. 2004 živeli skupaj v toženkinem stanovanju v J. Julija 2004 se je tožnik odselil v najemno stanovanje v G., kjer je živel do začetka decembra 2005 in je sam kril stroške bivanja, toženka pa je krila stroške bivanja stanovanja v J. Pravdni stranki sta se za ločeno življenje odločili svojevoljno, čeprav ni bilo objektivnih ovir za skupno življenje. Tožnik se je v toženkino stanovanje v J. vrnil v decembru 2005, kjer sta skupaj bivala do 29. 8. 2006, ko je bila tožniku izrečena prepoved približevanja v trajanju 21 dni, po njenem poteku pa je tožnik šel na zdravljenje v bolnišnico ... Toženka je v tem času zamenjala ključavnico na vratih stanovanja, tožnik pa je v času zdravljenja (21. 11. 2006) vložil tožbo zoper toženko zaradi razdelitve skupnega premoženja. Tožnik se je z zdravljenja vrnil v toženkino stanovanje konec novembra 2006. Pravdni stranki sta od začetka decembra 2006 do aprila 2008 ponovno živeli skupaj v J., aprila 2008 pa sta se skupaj vselili v novo gradnjo na K. kjer sta živeli do 16. 4. 2009, ko se je toženka odselila.

Presoja utemeljenosti revizije

6. Revizija ni utemeljena.

7. Sporno vprašanje v obravnavani zadevi je, ali je pravilen zaključek nižjih sodišč o obstoju zunajzakonske skupnosti med pravdnima strankama v obdobju od decembra 2006 do aprila 2008 (in ne že od leta 2002 oziroma od 11. 3. 2004 do aprila 2008, kot uveljavlja tožnik v reviziji).

8. Za pravno priznanje zunajzakonske skupnosti morajo biti po določbi 12. člena ZZZDR izpolnjeni trije pogoji, in sicer mora med partnerjema obstajati življenjska skupnost, ta skupnost mora trajati dalj časa, podane pa ne smejo biti okoliščine, zaradi katerih bi bila morebitna zakonska zveza neveljavna.

9. Glede na navedena ugotovljena dejstva je pravilen zaključek nižjih sodišč, da med pravdnima strankama ni bilo zunajzakonske skupnosti v obdobju od 11. 3. 2004 do julija 2004 zaradi prekratkotrajnosti skupnega življenja (do 11. 3. 2004 je ni bilo iz razloga, ker je bil tožnik do tega datuma poročen) in tudi ne v obdobju od julija 2004 do začetka decembra 2005 zaradi njunega ločenega življenja, za katerega sta se svojevoljno odločili, čeprav ni bilo objektivnih ovir za njuno skupno življenje. Vrhovno sodišče se prav tako strinja s presojo nižjih sodišč, da obdobja od začetka decembra 2005 do konca novembra 2006, ko sta pravdni stranki živeli skupaj v J., ni mogoče šteti za njuno zunajzakonsko skupnost, ker je njuno skupno življenje trajalo le okoli devet mesecev, po tem pa je bilo v obdobju treh mesecev prekinjeno zaradi preprirov, nasilja, izrečene prepovedi približevanja toženki in tožnikovega zdravljenja. Kot je tožniku pravilno pojasnilo že pritožbeno sodišče (natančneje glej 8. točko obrazložitve sodbe sodišča druge stopnje), so bili to sicer objektivni razlogi za prenehanje skupnega življenja, vendar odločba tožniku o prepovedi približevanja toženki pomeni, da so bili preseženi okviri nesoglasja in preprirov kot sestavnega dela skupnega življenja, dejstvo o toženkini zamenjavi ključavnice na vhodnih vratih stanovanja pa, da toženka ni imela več namena nadaljevati njune partnerske zveze. Revizijsko sklicevanje na sodbo Vrhovnega sodišča II Ips 264/2010 z dne 19. 12. 2003 je

glede na navedeno neutemeljeno. Zato je neutemeljen revizijski očitek o zmotni uporabi materialnega prava v zvezi z ugotovitvijo pravnega standarda zunajzakonske skupnosti, revizijske trditve, ki izpodbijajo opisane ugotovitve obeh sodišč (vzrok tožnikove razveze, kontinuirano skupno življenje z občasnimi nesporazumi v obdobju od leta 2002, sporazumno dogovorjen način reševanja problemov glede ločenega bivanja, tožnikovo sodelovanje pri poskusu toženkega zdravljenja, toženkino plačevanje preživitve, skupen nakup jadnice in nepremičnine, pooblastilo toženke na tožnikovem transakcijskem računu, pooblastilo za prejem pokojnine in pooblastilo glede stanovanja v G.), pa neupoštevne (tretji odstavek 370. člena ZPP).

10. Ne drži revizijski očitek, da se pritožbeno sodišče ni opredelilo do tožnikovih pritožbenih navedb (uveljavljana kršitev po 14. točki drugega odstavka 339. člena ZPP). Ob tem Vrhovno sodišče poudarja, da revizije ni mogoče vložiti zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja (tretji odstavek 370. člena ZPP). Citirane prepovedi ni mogoče obiti z navideznim konstruiranjem bistvenih kršitev določb pravnega postopka. Tožnik pod pretvezo procesne kršitve o vsebinsko neprepričljivi dokazni oceni, o neocenitvi vseh dokazov in o neupoštevanju izpovedb prič, ki so pravdni stranki dojemale kot moža in ženo, izpodbija dejansko stanje v zvezi z ugotavljanjem okoliščin, kot so skupno bivanje, skupno gospodinjstvo, ekonomska skupnost, čustvena navezanost. Absolutna bistvena kršitev določb pravnega postopka iz 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP je podana le v tistih redkih primerih, ko sodbe zaradi formalnih napak in pomanjkljivosti sploh ni mogoče preizkusiti. Takih pomanjkljivosti izpodbija sodba niti sodba sodišča prve stopnje nimata. Sodišče prve stopnje se je do bistvenih vprašanj natančno opredelilo (glej točke 19 - 35 obrazložitve sodbe sodišča prve stopnje), pritožbeno sodišče pa je argumente sodišča prve stopnje potrdilo. Iz razlogov sodbe sodišča druge stopnje izhaja, da se je pritožbeno sodišče seznanilo s pritožbenimi razlogi in jih ni enostavno prezrlo (natančneje glej točke 8 - 15 obrazložitve sodišča druge stopnje). Ker so razlogi sodbe sodišča druge stopnje jasni in razumljivi, pritožbeno sodišče pa se je opredelilo do bistvenega, očitana kršitev ni podana.

11. Neutemeljena je tudi revizijsko uveljavljana kršitev po 15. točki drugega odstavka 339. člena ZPP (protispisnost), v zvezi s katero tožnik navaja, da so nerazumni razlogi sodišča glede na nedvoumne izpovedi prič, ki so pravdni stranki dojemale kot moža in ženo. Ne gre namreč za protispisnost, kadar se očitek o napaki sodišča nanaša na nekaj, kar je rezultat sodniškega sklepanja in ko gre za vrednostno opredelitev sodišča do vsebine nekega dokaza, ampak le tedaj, ko gre za napako povsem tehnično-prenosne narave. Tega pa tožnik v reviziji niti ni zatrjeval, saj ni zatrjeval, da bi bilo med dokazom glede vsebine njene izpovedbe in reprodukcijo tega dokaza v razlogih sodbe nasprotje. Tudi te njegove navedbe predstavljajo prikrito kritiko dokazne ocene, kar pa (kot je že bilo pojasnjeno) ni dovoljen revizijski razlog (tretji odstavek 370. člena ZPP).

12. Sklepno revizija zatrjuje kršitev ustavne pravice (22. člen URS). Njena vsebina se vsebinsko prekriva z uveljavljanimi procesnimi in materialnimi revizijskimi ugovori, na katere je revizijsko sodišče že odgovorilo.

Odločitev o reviziji

13. Ker uveljavljani revizijski razlogi niso podani, je Vrhovno sodišče tožnikovo revizijo zavrnilo kot neutemeljeno (378. člena ZPP).

Odločitev o stroških postopka

14. Če sodišče zavrne pravno sredstvo, odloči tudi o stroških, ki so nastali med postopkom v zvezi z njim (prvi odstavek 165. člena ZPP). V konkretnem primeru tožnik do povrnitve revizijskih stroškov ni upravičen,

ker z revizijo ni uspel (prvi odstavek 154. člena ZPP), dolžan pa je toženki (na isti pravni podlagi), ki je argumentirano odgovorila na revizijo, povrniti stroške revizijskega postopka v skupnem znesku 5.087,40 EUR skupaj s pripadajočimi zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki jih je revizijsko sodišče odmerilo v skladu z Zakonom o odvetniški tarifi, in sicer: strošek nagrade za postopek z revizijo v znesku 4.150,00 EUR (tar. št. 3300 Tarife), pavšalni znesek za plačilo poštnih in telekomunikacijskih storitev v znesku 20,00 EUR (tar. št. 6002 Tarife) in 22 % DDV v znesku 917,40 EUR (tar. št. 6007 Tarife). Tožnik je dolžan plačati odmerjene stroške v petnajstdnevnem paricijskem roku, ki prične teči naslednji dan po vročitvi te sodbe (prvi, drugi in tretji odstavek 313. člena ZPP).

-----
¹ O procesnih vprašanjih je Vrhovno sodišče odločilo na podlagi besedila zakona, ki je veljalo pred uveljavitvijo novele ZPP-E. Postopek, ki se je začel pred začetkom uporabe te novele, se pred sodiščem druge stopnje in pred Vrhovnim sodiščem nadaljuje po določbah noveliranega zakona le, če je odločba, s katero se postopek pred sodiščem prve stopnje konča, izdana po začetku uporabe tega zakona (tretji odstavek 125. člena ZPP-E). Novela je bila uveljavljena 14. 9. 2017, sodišče prve stopnje pa je v konkretnem primeru sodbo izdalo pred tem.

Datum zadnje spremembe: 12.07.2018